

17. STANOJEVIĆ Vase MARA, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od upale pluća, kao posljedice nenormalnih uslova života 7. 4. 1942. u Čreмуšnici.
18. STANOJEVIĆ Marka MILE, 1896, Srbin, zemljoradnik. Kada su ustaše hvatale i odvodile ljude iz sela, od straha poludio, skočio u reku Trepču i udavio se 29. 7. 1941.
19. ŠPANOVIĆ Vase STEVAN, 1904, Srbin, kovač. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. od Nijemaca i umro u logoru za ratne zarobljenike 22. 5. 1941. u Njemačkoj.
20. UTVIĆ Nikole ĐURO, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu 9. 3. 1942. u S. Poloj.

NAPOMENA-, Tekst pripremio i podatke provjerio *Nikola Mile Mraović*, pukovnik u penziji, uz saradnju *Petra Bekića*, *Milana Kopača*, *Milana Radanovića* i *Milana Stanojevića*.

DESN0 SREDIČKO

Selo Desno Sredičko nalazi se na desnoj obali rijeke Kupe, između Lasinje i Desni Štefanki. Preko Kupe nalazi se Lijevo Sredičko. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 318 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 350, a prema prvom poslijeratnom popisu 300 stanovnika u 66 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Prije rata u selu nije postojala organizacija KPH niti je bilo članova ove organizacije. Nije bilo ni drugih organizovanih političkih organizacija. Djelovala je Hrvatska seljačka stranka (HSS) i većina ljudi bila je na strani ove političke partije. Uspostavljanjem tzv. NDH ljudi su cjenili da su dobili pravednu i slobodnu državu. Mnogi su i pristupili ustaškim organizacijama i pomagali pri uspostavljanju ustaške vlasti. Međutim, kada su uvidjeli ustaška zločinstva nad nevinim srpskim stanovništvom, dojučerašnjim njihovim dobrim susjedima i prijateljima, brzo su shvatili svu podlost nove ustaške vlasti. Izrodi su i dalje ostali u ustaškim redovima, a razvojem NOP poštteni i ugledni mještani pristupili su i pomagali ga do kraja rata. Samo su dvojica mještana poginula od strane partizana.

Pored vojne ustaške formacije u Lasinji, ustaše su povremeno imale i svoju ustašku jedinicu i u Desnom Sredičku, kao i u susjednom selu Desni Štefanki. No, i pored stalne ustaške kontrole, sve više je bilo pristalica NOP, a naročito od druge polovine 1942. godine. Posebno se ističe *Nikola Mika Orečić*, koji je primljen za člana KPH oktobra 1942. godine.

Nikola Mika Orečić je zajedno sa svojim drugovima *Ivanom Pavekom* i *Ivanom Skenderom* organizovao prebacivanje 4. kordunaške brigade preko Kupe u rejonu Sredičkog noću 23/24. i 24/25. avgusta 1942. godine. Sa tri čamca (1 kapaciteta 3 osobe, 1 za 7 osoba i 1 za kola), uspjeli su da prevezu sve borce. Danju su potapali čamce, a noću izvlačili i prevozili borce. *Pavek* i *Skender* su se poslije pokolebali i otišli u do-

mobrane. I pored neposredne blizine ustaških jedinica i njihovih pristalica, pokret i prebacivanje brigade, iako je trajalo dvije noći, nije primijećeno niti otkriveno. Od maja 1942. godine pa do oslobođenja na ovome mjestu bila je veza preko Kupe - pod rukovodstvom relejne stanice.

Orijentacijom stanovništva ka NOP stvoreni su uslovi da se pristupi organizovanjem i efikasnijem radu radi veće pomoći NOB. Krajem 1942. godine (decembra) izabran je prvi ilegalni NOO u koga su ušli *Mato Mate Car*, *Tomo Stjepana Markulin*, *Janko Lovre Mrvac*, *Ivan Mirka Skender* i *Jura Jure Turković*, predsjednik. Pored *Nikole Mike Orečić*, od 1943. godine, kao članovi Partije djeluju i *Tomo Markulin* i *Stevo Vidak*. Bili su vezani za partijsku organizaciju u Ostrožinu, gdje je sekretar bio *Miljkan Maslić*. Prema izjavi druga *Orečića*, pored njih trojice u ovoj organizaciji bili su i *Matija Kajganić*, *Ilija Kajganić*, *Pero I Danica Radanović* i *Glišo Rajak*. Omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a nije formirana za vrijeme rata.

Poslije oslobođenja Lasinje, 8. septembra 1943. oslobođeno je i Desno Sredičko. Tada su stvoreni uslovi za puni doprinos sela NOB. U toku 1944. godine u NOV, u 34. diviziju, otišlo je 18 mještana-Jure *Mate Car*, *Josip Marka Jurmanović*, *Jure Josipa Jurmanović*, *Stavko Tome Markulin*, *ivica Ivana Markulin*, *Toma Mike Maslak*, *Mato Jane Maslak*, *Marko Janka Mrvac* otišao je 15. 3. 1943. i bio na dužnosti političkog delegata voda i političkog komesara čete u 7. diviziji, *Joža Tome Mrvac*, *Joža Lovre Mrvac*, *Joža Mikule Radešić*, *Mato Mije Skender*, *Marko Mate Skender*, *Marko Jure Turković*, *Janko Jure Turković*, *Joža Jure Turković*, *Mato Pavia Vidak* i *Tomo Marka Vidak*, *Nikola Mika Orečić* bio je od 1.5. 1942. šef relejne stanice u Dugom Selu, komandant mjesta Lasinja, od 18. 12.1942 do 20. 1. 1943. politički komesar mjesta Cetingrad i član okružnog NOO Kordun. Po zadacima NOO, jedno vrijeme kao odbornici radili su i *Mika Marka Maslak*, koji je bio i predsjednik Kotarskog suda - Pisarovina, *Mato Mirka Skender* i *Stevo Ivana Vidak*.

U toku NOB poginuo je kao borac *Josip Josipa Mrvac*, 1910, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od 27. 7.1944, a poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26.1.1945. kod Vaganca.

Od strane neprijatelja, ustaša, kao žrtve fašističkog terora ubijen je 21 Ciganin iz Desnog Sredička i 2 Hrvata:

1. *PARAPATIĆ Tome BARA*, 1901, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku (jugozapadno od Zagreba prema Jastrebarskom).
2. *PARAPATIĆ FRANCA*, 1880, Ciganka, odvedena 21. 12.1941. i ubijena od ustaša31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ FRANCA*, 1887, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
4. *PARAPATIĆ FRANJO*, 1885, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
5. *PARAPATIĆ Franje FRANJO*, 1916, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
6. *PARAPATIĆ Tome FRANJO*, 1935, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
7. *PARAPATIĆ Tome IVAN*, 1916, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.

8. PARAPATIĆ Franje IVAN, 1936, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
9. PARAPATIĆ JANA, 1887, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
10. PARAPATIĆ JANA, 1918, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
11. PARAPATIĆ Tome JANA, 1923, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
12. PARAPATIĆ Tome JANKO, 1914, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
13. PARAPATIĆ Tome JELA, 1891, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
14. PARAPATIĆ JURA, 1881, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
15. PARAPATIĆ KATA, 1869, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
16. PARAPATIĆ KATA, 1912, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
17. PARAPATIĆ Franje KATICA, 1940, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
18. PARAPATIĆ MARA, 1883, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
19. PARAPATIĆ TOMO, 1878, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
20. PARAPATIĆ TOMO, 1886, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
21. PARAPATIĆ TOMO, 1910, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
22. SRDAR Ante IVAN, 1940, Hrvat, dijete. Ubijen od ustaša majci Jani na rukama 22. 1. 1943. u vlastitoj kući u Desnom Sredičku.
23. SRDAR Tome JANA, 1919, Hrvatica. Zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa djetetom 22. 1. 1943, jer nije htjela otvoriti vrata kuće ustašama. Pucali kroz vrata i ubili nju i dijete na rukama.

NAPOMENA-, Podaci za Cigane prikupljeni od Marka Parapatića, a za ostale od Nikole Orečić Mike.